

IBR-IRE

Instituut van de Bedrijfsrevisoren
Institut des Réviseurs d'Entreprises

De heer Jan VERHOEYE
Voorzitter van de Commissie voor boekhoudkundige
normen (CBN)
City Atrium
Vooruitgangstraat 50 - 8ste verdieping
1210 BRUSSEL

Correspondent
sg@ibr-ire.be

Onze referte
AVB/CDH/RF

Uw referte

Datum
30/07/2026

Geachte heer Voorzitter,

Betreft: Ontwerpadvies “Verbruiklening”

De Commissie voor Boekhoudkundige Aangelegenheden van het IBR (hierna: de Commissie) dankt de Commissie voor Boekhoudkundige Normen voor de raadpleging betreffende het ontwerpadvies inzake de verbruiklening.

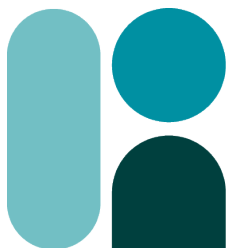
Op vraag van de Raad van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren (IBR) heeft de Commissie uw ontwerpadvies “Verbruiklening” nader bekeken.

Hieronder vindt u de opmerkingen die het IBR onder uw aandacht wenst te brengen.

1. Fundamentele vraag met betrekking tot de aanleg van voorzieningen

De voornaamste opmerking betreft het mechanisme van de voorziening dat bij de ontlener wordt voorgesteld wanneer deze niet langer in staat is om de ontleende goederen in natura terug te geven. Het ontwerpadvies beveelt niet alleen de aanleg aan van een voorziening ter dekking van een eventuele prijswijziging van de terug te geven goederen, maar ook van een voorziening die bedoeld is om de wedersamenstelling van het actief zelf te financieren.

Deze benadering lijkt om verschillende redenen problematisch. Enerzijds wordt de verplichting van de ontlener reeds in de passiefzijde van de balans verwerkt in de vorm van een schuld. Wanneer de ontlener de goederen op de vervaldag niet meer in natura kan teruggeven, bepaalt het burgerlijk recht immers dat hij gehouden is hun waarde terug te betalen. Deze verplichting wordt bijgevolg reeds weerspiegeld door de geboekte schuld.

IBR-IRE

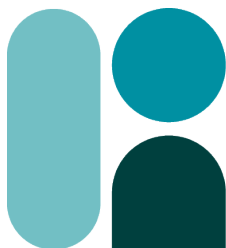
Instituut van de Bedrijfsrevisoren
Institut des Réviseurs d'Entreprises

Anderzijds geldt dat wanneer de ontlener niet langer in staat is de ontleende goederen in natura terug te geven (zie bijvoorbeeld de voorraadwijziging in paragraaf 49 van het ontwerpadvies), dit betekent dat hij deze goederen heeft verkocht in ruil voor handelsvorderingen, beschikbare middelen of andere activa, dan wel dat hij ze heeft verbruikt in ruil voor economische voordelen (behoudens gevallen van schenkingen of andere kosteloze overdrachten). Bij de teruggave van de goederen aan de uitlener zullen deze, indien zij nog steeds ontbreken, worden aangekocht ter vervanging van het andere actief en niet via een nettolast in de resultatenrekening. Enkel prijsverschillen kunnen derhalve de aanleg van een voorziening rechtvaardigen. De aanleg van een voorziening die bedoeld is om de toekomstige aanschaffing van een vervangend actief te financieren, lijkt moeilijk verenigbaar met de algemene boekhoudkundige beginselen, in het bijzonder met het matchingbeginsel (*matching principle*).

De voorbeelden die in het ontwerp worden opgenomen, illustreren overigens deze moeilijkheid: de bij de ontlener behaalde resultaten lijken economisch weinig coherent en zijn moeilijk te verantwoorden in het licht van de onderliggende economische realiteit van de verrichting.

Hieronder lichten wij dit standpunt nader toe:

- De CBN geeft aan dat de aan te leggen voorziening *“vertegenwoordigt de kost die nodig is om voldoende goederen aan te kopen opdat de ontlener zijn verbintenis op het overeengekomen tijdstip wel kan nakomen”*. Volgens de CBN heeft de voorziening dus betrekking op de aanschaffingskost die overeenstemt met de waarde van de ter vervanging aan te kopen goederen, en niet uitsluitend op de prijsstijging ten opzichte van de oorspronkelijke kostprijs. Dit blijkt duidelijk uit de voorbeelden, waarin de voorziening telkens wordt aangelegd op basis van de marktprijs van de aan te kopen goederen (25 EUR per eenheid in nr. 29, 20 EUR per eenheid in nr. 39 en 110 EUR per eenheid in nr. 50).
- Aangezien de oorspronkelijke schuld uit de leningstransactie reeds aan de passiefzijde van de balans is opgenomen, is er sprake van een dubbeltekening aan de passiefzijde ten belope van het gedeelte van de voorziening dat overeenstemt met de oorspronkelijke waarde (bijvoorbeeld ten belope van 100 EUR in het voorbeeld opgenomen in nr. 42, verhoogd tot 110 EUR in nr. 50).
- Volgens de Commissie heeft een voorziening enkel economische zin wanneer zij wordt aangelegd i) voor ontbrekende goederen en ii) ten belope van de prijsstijging ten opzichte van de oorspronkelijke waarde of de referentiewaarde die in de overeenkomst van verbruiklening is vastgelegd. In dat geval gaat het daadwerkelijk om een raming van een mogelijke toekomstige kost.
- Ter verduidelijking van dit standpunt geven wij hieronder de gecorrigeerde analyse van het voorbeeld dat vanaf nr. 40 van het ontwerpadvies wordt behandeld, zonder hierbij andere voorstellen tot correctie van de gekozen rekeningbenamingen of rubrieken op te nemen.

IBR-IRE

Instituut van de Bedrijfsrevisoren
Institut des Réviseurs d'Entreprises

Voorbeeld CBN			Gecorrigeerd voorbeeld		
Aan het einde van boekjaar 202X			Aan het einde van boekjaar 202X		
66200 Voorzieningen voor niet-recurrente exploitatierisico's en -lasten	33.000		66200 Voorzieningen voor niet-recurrente exploitatierisico's en -lasten	3.000	
aan 164 3. Voorzieningen voor overige risico's en kosten		33.000	aan 164 3. Voorzieningen voor overige risico's en kosten		3.000
Op de vervalddag van de verbruikslening			Op de vervalddag van de verbruikslening		
6091 Voorraadwijzigingen benodigdheden	95.000		6091 Voorraadwijzigingen benodigdheden	95.000	
aan 310 Benodigdheden (aanschafwaarde)		95.000	aan 310 Benodigdheden (aanschafwaarde)		95.000
48 Diverse schulden	100.000		48 Diverse schulden	100.000	
aan 664 Andere niet-recurrente exploitatiekosten		100.000	aan 664 Andere niet-recurrente exploitatiekosten		100.000
164 3. Voorzieningen voor overige risico's en kosten	33.000		164 3. Voorzieningen voor overige risico's en kosten	3.000	
aan 66201 Gebruik voorzieningen voor niet-recurrente exploitatierisico's en -lasten		33.000	aan 66201 Gebruik voorzieningen voor niet-recurrente exploitatierisico's en -lasten		3.000
Impact W/V aan het einde van boekjaar 202X			Impact W/V aan het einde van boekjaar 202X		
- Voorziening voor gerechtvaardigde prijsstijging eind 202X (300 vaten * (110-100))	-3.000		- Voorziening voor gerechtvaardigde prijsstijging eind 202X (300 * (110-100))	-3.000	
- Voorziening in dubbel met de schuld (300 vaten x 100)	-30.000				
Totaal	-33.000		Totaal	-3.000	
Impact W/V tijdens het boekjaar van de vervalddag van de verbruikslening			Impact W/V tijdens het boekjaar van de vervalddag van de verbruikslening		
- 6091 Voorraadwijzigingen benodigdheden	-95.000		- 6091 Voorraadwijzigingen benodigdheden	-95.000	
- 664 Andere niet-recurrente exploitatiekosten	100.000		- 664 Andere niet-recurrente exploitatiekosten	100.000	
- 66201 Gebruik voorzieningen voor niet-recurrente exploitatierisico's en -lasten	33.000		- 66201 Gebruik voorzieningen voor niet-recurrente exploitatierisico's en -lasten	3.000	
Totaal	38.000		Totaal	8.000	
Rationalisatie			Rationalisatie		
Winst op schuld (terugbetaling van een schuld van 100.000 met een actief van 95.000)	5.000		Winst op schuld (terugbetaling van een schuld van 100.000 met een actief van 95.000)	5.000	
Terugboeking van voorziening voor gerechtvaardigde prijsstijging eind 202X maar niet gerechtvaardigd op vervalddag	3.000		Terugboeking van een voorziening voor gerechtvaardigde prijsstijging eind 202X maar niet gerechtvaardigd op vervalddag	3.000	
Terugboeking van voorziening eind 202X in dubbel met de schuld (300 vaten x 100)	30.000				
Totaal	38.000		Totaal	8.000	

Men stelt dus vast dat er daadwerkelijk een dubbeltelling bestaat tussen de voorziening en de oorspronkelijke schuld, voor zover deze voorziening overeenstemt met de oorspronkelijke boekwaarde van de ontbrekende goederen. De impact op het resultaat is duidelijk aantoonbaar en de materialiteit ervan is in relatieve waarde reëel (tienmaal het gerechtvaardigde bedrag). In absolute waarde hangt de materialiteit uiteraard af van de gegevens van het voorbeeld. Deze impact draagt bij tot een niet-gerechtvaardigde volatiliteit van het resultaat vanuit bedrijfseconomisch oogpunt.

Dezelfde redenering kan worden gevolgd voor de andere voorbeelden in het ontwerpadvies waarin een voorziening wordt aangelegd.

Voor het overige achten wij het eveneens nuttig erop te wijzen dat:

- In het geval van een prijsdaling ten opzichte van de oorspronkelijke waarde of de referentiewaarde van de overeenkomst van verbruikslening, zou het interessant zijn dat de CBN zich uitspreekt over de gevolgen van deze daling, zowel voor de eenheden die nog aanwezig zijn op de balans van de ontlener wanneer daarop een waardevermindering werd geboekt, als voor de te reconstrueren eenheden waarvan de kostprijs lager zal zijn dan de oorspronkelijke schuld.
- De CBN stelt dat de voorziening moet worden gespreid over de looptijd van de verbruikslening wanneer deze voor een bepaalde duur werd aangegaan. Naar ons

oordeel is dit in strijd met het algemene voorzichtigheidsbeginsel en met de talrijke toepassingen daarvan in verschillende adviezen van de CBN.

2. Consistente verwerking in de resultatenrekening

Verschillende opmerkingen hebben eveneens betrekking op de presentatie van de gevolgen van de verrichting in de resultatenrekening. Het ontwerpadvies maakt gelijktijdig gebruik van rubrieken die behoren tot het bedrijfsresultaat (aankopen, voorraadwijzigingen, andere bedrijfsopbrengsten of bedrijfskosten) en van rubrieken die betrekking hebben op het niet-recurrente resultaat.

Deze benadering leidt ertoe dat eenzelfde verrichting zowel het bedrijfsresultaat als het niet-recurrente resultaat kan beïnvloeden, waardoor de algemene logica van het ontwerpadvies moeilijk leesbaar wordt. Zo wordt in het voorbeeld opgenomen in paragraaf 29 van het ontwerpadvies een voorziening voor niet-recurrente bedrijfsrisico's en -kosten geboekt, terwijl het voorbeeld betrekking heeft op een kost die voortvloeit uit de exploitatiecyclus.

Meer algemeen stelt de Commissie zich vragen bij de opportuniteit om bepaalde gevolgen van de verrichting als recurrent te kwalificeren bij de ene partij en als niet-recurrent bij de andere. Hoewel het aan elke onderneming toekomt haar eigen situatie te beoordelen, zou het advies winnen aan duidelijkheid indien de beginselen die een coherente en constante toepassing moeten waarborgen nader zouden worden toegelicht.

3. Keuze van de boekhoudkundige rubrieken

Het ontwerpadvies lijkt bovendien bijzonder prescriptief wat betreft de keuze van de te gebruiken rekeningen. De Commissie is van oordeel dat uitdrukkelijk zou moeten worden erkend dat, afhankelijk van de omstandigheden en de aard van de activiteiten van de betrokken partijen, verschillende rubrieken relevant kunnen zijn.

Bij wijze van voorbeeld lijkt de systematische opname van bedragen onder de rubriek overige vorderingen of overige schulden al te beperkend wanneer de verbruiklening wordt verstrekt in het kader van de hoofdactiviteit van de onderneming en bijgevolg onder handelsvorderingen of handelsschulden zou kunnen vallen (zie paragrafen 11 en 17). Zo rijst in het voorbeeld van paragraaf 33 de vraag waarom gekozen wordt voor de rubriek "Niet-recurrente andere bedrijfskosten" in plaats van voor een aankoop van handelsgoederen. De oorspronkelijke verrichting heeft immers betrekking op een recurrente activiteit.

4. Opportuniteit van het ontwerp

Er werd tevens opgemerkt dat het ontwerp gebaseerd is op de bepalingen inzake de verbruiklening uit het oude Burgerlijk Wetboek, terwijl het nieuwe Boek 7 op 16 juli 2026 door de Kamer werd aangenomen. Dit wetsvoorstel tot invoeging van Boek 7 *“Bijzondere overeenkomsten”* in het Burgerlijk Wetboek en tot wijziging van de Boeken 1, 5, 8 en 9 van hetzelfde Wetboek en diverse andere wetten zal nog als wetsontwerp aan de Koning ter bekrachtiging en afkondiging worden voorgelegd.

Tegen deze achtergrond lijkt het aangewezen om de mogelijke impact van deze hervorming te evalueren alvorens definitief een boekhoudkundig standpunt over deze verrichtingen vast te leggen. Minstens zou in het advies duidelijk kunnen worden vermeld dat het gebaseerd is op de bepalingen van het oude Burgerlijk Wetboek. .

5. Aanvullende opmerkingen

- De Commissie vestigt de aandacht op de aanwezigheid van een typografische fout in paragraaf 73.

Met bijzondere hoogachting,

Signed by:

E759B97BCF4F46F...

Alexis VAN BAVEL

Voorzitter van de Commissie voor boekhoudkundige aangelegenheden van het IBR